

TISKOVÁ ZPRÁVA

Potvrzeno! Žádná tsunami duševních onemocnění se nekoná. Čísla psychiatrů mluví jasně

Česká populace pandemii Covid-19 z hlediska duševního zdraví zvládla. Dokazuje to aktuální průzkum psychiatrů z pražské Všeobecné fakultní nemocnice (VFN) a Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS). Jeho cílem bylo zmapovat dopady pandemie na duševní a fyzické zdraví veřejnosti i samotných lékařů. V koronavirovém roce se snížil počet kontrolních vyšetření v psychiatrických ambulancích i množství hospitalizací v léčebnách. Oslovené pacienty nejvíce trápily úzkosti a výrazně vzrostl počet lidí s těžkými depresemi. Z tisícovky respondentů jimi v současnosti trpí zhruba deset procent.

„V koronavirovém roce 2020 došlo k poklesu celkového počtu psychiatrických vyšetření. Šlo zejména o měsíce březen až květen loňského roku. Zároveň jsme zaznamenali výrazný nárůst počtu telefonických konzultací a cílených vyšetření u psychiatra. K úbytku realizovaných výkonů došlo i v lůžkové psychiatrické péči, a to opět zejména v měsících s největší pandemickou zátěží. Celoročně také výrazně ubylo hospitalizovaných pacientů v léčebnách, zvláště pak pacientů hospitalizovaných po dobu maximálně tří měsíců,“ uvedla RNDr. Jitka Soukupová, Ph.D., zástupce ředitele Ústavu zdravotnických informací a statistik ČR pro vědu a grantovou činnost. Unikátní průzkum mapující dopady pandemie na duševní zdraví populace připravil ÚZIS ČR společně s výzkumným týmem lékařů z Psychiatrické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a 1. lékařské fakulty UK. Do průzkumu se na přelomu května a června zapojilo přes tisíc pacientů v průměrném věku 41 let. Jedná se o respondenty, kteří ve sledovaném období skutečně vyhledali zdravotní péči nebo jim lékaři předepsali léky. Komplexní průzkum spojuje objektivní data s výpověďmi konkrétních lidí.

Více pacientů s těžkými depresemi

„Výsledky průzkumu nás příjemně překvapily. Mapovali jsme, jaký dopad měla pandemie i samotné prodělání onemocnění Covid-19 na psychický i tělesný stav respondentů, na jejich vztah s rodinou, na finanční nebo pracovní situaci. Ve většině případů se pandemie na jejich duševním zdraví nijak zvlášť nepodepsala. Někteří respondenti dokonce uvedli, že například v souvislosti s pracovní situací vnímají pandemii pozitivně. Více než polovina lidí se nedotkla vůbec. Přestože čísla neprokazují tak dramatické scénáře, jak jsme očekávali, určité negativní dopady na duševní zdraví jsme samozřejmě zaznamenali. Zvýšil se například počet těžce depresivních pacientů,“ popsal přednosta Psychiatrické kliniky VFN a 1. LF UK doc. MUDr. Martin Anders, Ph.D. Deprese a úzkosti jsou podle něj nejcitlivější složkou lidské psychiky, která se mění při zátěži stresem. Pacienty nejvíce trápí postcovidové následky, vztahy nebo třeba problémy dětí adaptovat se ve škole po dlouhé pauze. Z tisícovky respondentů trpí téměř 10 % lidí těžkou depresí. Dalším dvaceti procentům lékařů diagnostikovali mírnou až střední depresi. Zhruba 3,5 % lidí má vysokou mírou úzkosti. I mírná úzkost se přitom může podle lékařů negativně odrazit v kvalitě života a způsobit pracovní nebo vztahové problémy.

Průzkum odhalil za loňský rok přes 370 tisíc telefonických konzultací, 1,38 milionu kontrolních vyšetření v psychiatrických ambulancích a lékaři vydali více než 2,6 milionu receptů na antidepresiva. Jde ale jen o dvouprocentní nárůst oproti roku 2019. *„Celkové množství vydaných léků se meziročně výrazněji nezměnilo a má i obdobnou měsíční dynamiku. Rozhodně to není tím, že by si pacienti přestali chodit pro léky. Systém fungoval dobře, a to zejména díky elektronickým receptům. Bez nich by šlo vše o dost obtížněji,“* zdůraznil doc. Martin Anders.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Mozková mlha

Psychiatrická klinika VFN a 1. LF UK zaznamenala obrovský příval nových pacientů. Nejčastějším příznakem duševního onemocnění byla úzkost, nespavost a deprese. U některých pacientů se znovu nastarovalo onemocnění z minulosti. „Další skupinou jsou pacienti, kteří dlouhodobě užívají antidepresiva. V období pandemie se ukázalo, že po prodělaném covidu mají tito lidé mnohem nižší výskyt komplikací. Stále více se ukazuje, že antidepresiva skutečně ovlivňují imunitní systém a zabraňují vzniku postcovidových následků,“ vysvětlil přednosta kliniky doc. Martin Anders s tím, že téměř 24 % dotazovaných prodělalo Covid-19. Devět respondentů muselo být hospitalizováno a pět lidí skončilo na Jednotce intenzivní péče. Více než polovina z nich pociťuje stále nadměrnou únavu a vyčerpání. Pacienti často mluví také o tzv. mozkové mlze. S tou se setkali i lékaři. Právě s českými lékaři uskutečnili pražští psychiatři ve spolupráci s Českou lékařskou komorou průřezovou studii o dopadu pandemie na jejich zdraví. Do průzkumu se zapojilo 3 600 lékařů v průměrném věku 49 a 21 let. „Stejně jako u běžné populace i lékaři nejčastěji pociťují po proděláním onemocnění Covid-19 především vyčerpání a nadměrnou únavu. Je jich zhruba 55 procent. Zhruba 12 procent z nich trpí vysokou a střední úzkostností, s mírnou úzkostností jich je dokonce přes 40 procent, což je alarmující. Přestože jde o mírnou úzkost, může je omezovat v práci i soukromém životě. Zaznamenali jsme i vyšší míru depresí,“ prozradil prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D. z Psychiatrické kliniky VFN a 1. LF UK.

Odvykání kouření jako antidepresivum

Jak se budou dopady pandemie na duševní zdraví české populace vyvíjet dál lékaři jen odhadují a v září chystají další průzkum. „Nevíme, co bude za měsíc, ale zdá se, že po psychické stránce jsme situaci docela dobře zvládli. Až na nárůst těžkých depresí zatím nemá pandemie na naše duševní zdraví dramatický dopad. V budoucnu může hrát velkou roli vyšší nezaměstnanost a ekonomická krize, která vždycky způsobí nárůst počtu pacientů s duševními potížemi,“ poznamenal prof. Radek Ptáček s tím, že by lidé neměli po proděláním Covidu-19 podceňovat vyčerpání a únavu a pečovat o své duševní zdraví především zdravým životním stylem. Důležitý je dostatek fyzické aktivity, pravidelný denní režim, dostatek spánku, kvalitní skladba potravin a udržování dobrých vztahů. Podle lékařů je důležité také nekouřit. „Kouření má velmi negativní vliv na odolnost vůči stresu. Přestože se to často vykládá naopak, když lidé přestanou kouřit v době deprese, má na ně odvykání stejný vliv jako antidepresiva. To stejné platí i u fyzické aktivity. Lidé jsou jen pohodlní. Místo změny životního stylu si raději vezmou prášek,“ uzavřel doc. Martin Anders.

U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2
www.vfn.cz

Praha, 17. 6. 2021 | Strana 2 z 2

TISKOVÁ ZPRÁVA

O Všeobecné fakultní nemocnici v Praze

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN) patří mezi největší nemocnice v ČR. Poskytuje základní, specializovanou, a zvláště specializovanou léčebnou, ošetrovatelskou, ambulantní a diagnostickou péči dětem i dospělým ve všech základních oborech. Zajišťuje také komplexní lékárenskou péči, včetně technologicky náročných příprav cytostatik nebo sterilních léčivých přípravků. Je zároveň hlavní výukovou základnou 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a největším výzkumným medicínským pracovištěm v ČR.

www.vfn.cz

O 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy

1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy je největší z českých lékařských fakult – navštěvuje ji přes 4500 studentů. Základními studijními programy jsou všeobecné a zubní lékařství, kromě nich nabízí fakulta studium dalších zdravotnických oborů, specializační a celoživotní vzdělávání a řadu doktorských programů. Každoročně absolvuje 1. LF UK více než 300 nových lékařů

www.lf1.cuni.cz

Pro další informace:

Mgr. Marie Heřmánková, tisková mluvčí VFN v Praze, e-mail: marie.hermankova@vfn.cz, tel.: 224 962 074